

Sri S. S. SHETTAR.—When these arrested persons were produced before the Magistrate, did they complain to the Magistrate that they were beaten and ill-treated ?

Sri R. M. PATIL.—That information is not with me now.

ಶ್ರೀ ಎಂ. ಎಸ್. ಕೃಷ್ಣನ್.—ಇವರು ಮೆರವಣಿಗೆ ಮಾಡಲು ಅನುಮತಿ ತೆಗೆದುಕೊಂಡಿದ್ದರೂ ಕೂಡ ಇಂತಹವರನ್ನೇ ಪೊಲೀಸಿನವರು ಎನಾ ಕಾರಣ ಇವರನ್ನು ಪೊಲೀಸು ಸ್ಟೇಷನ್ನಿಗೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಿ ಹೊಡೆಯಲು ಏನು ಕಾರಣ ಇತ್ತು ?

Sri R. M. PATIL.—They misbehaved. That is why they were taken.

Sri S. S. SHETTAR.—Under what provision of the law were they arrested ?

Sri R. M. PATIL.—Under section 92 of the Police Act.

Language of the Courts in the state

16. **Sri S. R. BOMMAI (Kundgol).**—

Will the Minister for Law and Parliamentary Affairs be pleased to state :—

(a) whether Government has decided about the language of courts in the state.

(b) whether it has come to the notice of the Government that recording of the statements of witnesses in Kannada in Bombay Karnatak area Courts has been stopped recently in view of a Notification of High Court ;

(c) if so, the steps the Government intend to take to implement its policy to make the Kannada as the State language ?

A.—Sri S. R. KANTHI (Minister for Law and Parliamentary Affairs).—

(a) No.

(b) Yes.

(c) A statement indicating the steps taken is appended.

Statement showing the steps taken to make Kannada as the Official Language

1. An Advisory Committee was constituted to prepare a Glossary of terms (English-Kannada) used in Government Offices and to suggest ways and means for implementation of the Official Language Act. The Committee has submitted the report. The copies of Glossary have been printed and supplied to all Heads of Departments, M.L.As./M. L. Cs./M. Ps.

(SRI S. R. KANTHI)

2. Government have started Kannada Classes for Government Servants to enable them to learn the Language at the Secretariat and at the Divisional Commissioner's Office, Bangalore and elsewhere.

3. Arrangements have been made to purchase Kannada Typewriters (from M/s. Rayala Corporation (P) Ltd., Madras) for the use of various Government Offices.

4. As an incentive, Special Pay of Rs. 20 and Rs. 30 p.m., has been sanctioned to Government Servants who qualify in Kannada Typewriting and Shorthand and work as Kannada Typists or Stenographers.

5. The Mysore State Civil Services (Recruitment to the posts of Stenographers, Junior Stenographers and Typists) Rules, 1966, makes provision for the recruitment of Kannada Typists.

6. The Mysore Gazettee in Kannada will be printed with English edition from 1st April 1968 (G.O. No. ED 91 TPS 67 dated 11th December 1967).

ಶ್ರೀ ಎಸ್. ಆರ್. ಬೊಮ್ಮಾಯಿ.—ಸ್ವಾಮಿ, ಬೊಂಬಾಯಿ ಸರಕಾರದವರು ಸೆಕ್ಷನ್ 137 ಪ್ರಕಾರ ಸಾಕ್ಷಿಗಳ ಹೇಳಿಕೆಯನ್ನು ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿಯೇ ಬರೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದು ನೋಟಿಫಿಕೇಷನ್ ಮಾಡಿದ್ದರು. ನೂರಾರು ವರ್ಷಗಳಿಂದ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿಯೇ ಸಾಕ್ಷಿಗಳ ಹೇಳಿಕೆಗಳನ್ನು ಬರೆದು ಕೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವುದು ಸರಕಾರದ ಗಮನಕ್ಕೆ ಬಂದಿದೆಯೇ?

ಶ್ರೀ ಎಸ್. ಆರ್. ಕಂಠಿ.—ಹೌದು, ಆ ನೋಟಿಫಿಕೇಷನ್ ಪ್ರಕಾರ ಎಂಥೆನ್ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಬರೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಅದನ್ನು ಇಂಗ್ಲಿಷಿನಲ್ಲಿ ಮೆಮೊರಾಂಡಂ ಎಂದು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು.

ಶ್ರೀ ಎಸ್. ಆರ್. ಬೊಮ್ಮಾಯಿ.—ಇದು ಯಾವಾಗ ರದ್ದು ಆಯಿತು?

ಶ್ರೀ ಎಸ್. ಆರ್. ಕಂಠಿ.—ಅದನ್ನು ನಾಳೆ ರದ್ದು ಮಾಡಿದ್ದಲ್ಲ. ಹೈಕೋರ್ಟ್ ರದ್ದು ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. 10-1-1968ನೇ ದಿನ ಸಿವಿಲ್ ಪ್ರೊಸೀಜರ್ ಕೋಡ್ 138 (1) ಪ್ರಕಾರ ಅಧಿಕಾರ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೈಕೋರ್ಟಿನವರು ಆರ್ಡರ್ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಆ ನೋಟಿಫಿಕೇಷನ್ 25-1-1968ನೇ ದಿನ ಗವರ್ನಮೆಂಟ್ ಗೆಜೆಟ್‌ನಲ್ಲಿ ಪಬ್ಲಿಷ್ ಆಗಿದೆ.

ಶ್ರೀ ಎಸ್. ಆರ್. ಬೊಮ್ಮಾಯಿ.—ಈ ನೋಟಿಫಿಕೇಷನ್ ಸ್ಟೇಟ್ ಗವರ್ನಮೆಂಟ್ ತೆಗೆದು ಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಹೈಕೋರ್ಟ್ ಅಲ್ಲ ಅಲ್ಲವೇ? Section 135 says :

“The language which, on the commencement of this code, is the language of any Court subordinate to a High Court shall continue to be language of such subordinate Court until the State Government otherwise directs.

Sri S. R. KANTHI.—Please read Section 138 (1).

Sri S. R. BOMMAI.—It reads thus :

“The High Court may, by notification in the official Gazette, direct with respect to any Judge specified in the notification, or falling under a description set forth therein, that evidence in cases in which an appeal is allowed shall be taken down by him in the English language and in manner prescribed.

Sri S. R. KANTHI.—It refers only to particular Judges to record the evidence in English. 138 is the relevant Section as the Notification of the Bombay Government has been repealed by this Government. When the Mysore Government issued the Notification No. ... dated 25th January 1968, it automatically means that the previous Bombay Government Notification is cancelled.

ಶ್ರೀ ಎಸ್. ಬಂಗಾರಪ್ಪ.—ಮುಂಬಯಿ ಕರ್ನಾಟಕ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಇರತಕ್ಕ ನ್ಯಾಯಾಲಯಗಳಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಬರೆದುಕೊಳ್ಳಲು ಅವಕಾಶ ಮಾಡಿಕೊಡುತ್ತೀರಾ ?

Sri S. R. KANTHI.—That is a suggestion for action.

ಶ್ರೀ ಎಸ್. ಬಂಗಾರಪ್ಪ.—ನ್ಯಾಯಾಲಯಗಳಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲವೂ ಇಂಗ್ಲೀಷಿನಲ್ಲಿ ನಡೆಯುತ್ತಿರುವುದರಿಂದ ಎವಿಡೆನ್ಸ್ ಆಗಲಿ ಆರ್ಯ್ ಮೆಂಟ್ ಆಗಲಿ, ತಮ್ಮದೇ ಕೇಸ್ ಅಗಿದ್ದರೂ ಕೂಡ ಹಳ್ಳಿಗಳಿಂದ ಬರತಕ್ಕಂಥ ಜನರಿಗೆ ಏನೂ ಗೊತ್ತಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ರಾಜ್ಯಸರ್ಕಾರದವರು ಕೂಡಲೇ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಇರತಕ್ಕಂಥ ಹೈಕೋರ್ಟ್ ಸಬಾರ್ಡಿನೇಟ್ ಕೋರ್ಟುಗಳಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ನಡೆಯಬೇಕೆಂದು ತೀರ್ಪು ದಲ್ಲಿ ಆರ್ದರ್ ಮಾಡುತ್ತಾರೆಯೇ ?

Sri S. R. KANTHI.—That is a suggestion for action.

ಶ್ರೀ ಎಸ್. ಹುಚ್ಚಮಾಸ್ತಿಗೌಡ.—ಶಾಸನಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡತಕ್ಕಂಥ ಕನ್ನಡ ತೀರ್ಪು ಲಿಪಿಗಾರರು 1963ನೇ ಇಸವಿಯಿಂದ ಕೆಲಸಮಾಡುತ್ತಾ ಇದ್ದರೂ ಕೂಡ ಇಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ಯಾವ ಒಂದು ವಿಶೇಷ ಭತ್ಯೆಕೊಡದೇ ಇರುವುದಕ್ಕೆ ಕಾರಣವೇನು ? ರಾಜ್ಯದ ಅಧಿಕೃತ ಭಾಷೆಯಾದ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಯಕರಾಪಗಳು ನಡೆಯುತ್ತಿವೆ. ಆದುದರಿಂದ ಶಾಸನಸಭೆಯ ತೀರ್ಪು ಲಿಪಿಗಾರರಿಗೆ ಇಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ವಿಶೇಷ ಭತ್ಯೆಕೊಡದೇ ಇರುವುದಕ್ಕೆ ಕಾರಣವೇನು ?

Sri S. R. KANTHI.—The Notification is a later notification dated 11th December 1967 and those who are employed after this date will get this concession.

ಶ್ರೀ ಎಸ್. ಹುಚ್ಚಮಾಸ್ತಿಗೌಡ.—ಹಾಗಿದ್ದರೆ ಶಾಸನಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡತಕ್ಕಂಥ ಕನ್ನಡ ತೀರ್ಪು ಲಿಪಿಗಾರರಿಗೆ ವಿಶೇಷ ಭತ್ಯೆಕೊಡುವುದಕ್ಕೆ ಏರ್ಪಾಡು ಮಾಡುತ್ತೀರಾ ?

Sri S. R. KANTHI.—That is for the Speaker to consider.

ಶ್ರೀ ನಿರ್ದಯ್ಯ ಕಾಶೀಮಠ.—ಹಿಂದೆ ಮುಂಬಯಿ ಕರ್ನಾಟಕ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿಯೇ ಕೋರ್ಟ್ ಭಾಷೆ ಕನ್ನಡವೇ ಇತ್ತು. ಹೈಕೋರ್ಟಿನವರು ನೋಟೀಫಿಕೇಷನ್ ತೆಗೆದು ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಮಾಡಬಾರದು ಎಂದು ಹೇಳುವುದಕ್ಕೆ ಉದ್ದೇಶ ಏನು ?

Sri S. R. KANTHI.—That is for the High Court to answer. It is not for me.

ಶ್ರೀ ಪಾಟೀಳ್ ನಾಗರಾಜ.—ವಾದ ವಿವಾದ ತೀರ್ಪು ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿಯೇ ನಡೆಸುವುದಕ್ಕೆ ನಮಗೆ ಇರತಕ್ಕಂಥ ತೊಂದರೆ ಏನು ?

ಶ್ರೀ ಎಸ್. ಆರ್. ಕಂಠಿ.—ತೊಂದರೆಗಳು ಇವೆ. ಈ ತೊಂದರೆ ನಿವಾರಣೆ ಮಾಡಲಕ್ಕೆ ಸಾಧ್ಯ ವಾದೀತು ಎಂದು ನನ್ನ ವೈಯಕ್ತಿಕ ಅಭಿಪ್ರಾಯ.

ಶ್ರೀ ಎಸ್. ಹುಚ್ಚಮಾಸ್ತಿಗೌಡ.—ನಾನು ಕೇಳಿದ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಮಾನ್ಯಮಂತ್ರಿಗಳು ಅಧ್ಯಕ್ಷರ ಕಡೆ ತೋರಿಸಿದರು. ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಕಚೇರಿಗೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟಂತೆ ತೀರ್ಪು ಲಿಪಿಗಾರರು ಎಷ್ಟು ವೇಳೆ ಕೆಲಸ ಮಾಡಬೇಕೋ ಅದಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಕೆಲಸ ಮಾಡಬೇಕಾದ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಇದೆ. ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು ಜನ ಕನ್ನಡ ಮಾತನಾಡತಕ್ಕ ಸದಸ್ಯರಿರುವುದರಿಂದ ಅವರ ಕೆಲಸ ಬಹಳ ಜಾಸ್ತಿ ಯಾಗಿದೆ. ಅದು ಸಮರ್ಪಕವಾಗಿ, ಇನ್ನೂ ಚೆನ್ನಾಗಿ ನಡೆದು ನಮ್ಮೆಲ್ಲರಿಗೂ ತೃಪ್ತಿಕರವಾಗಿ ಆಗಬೇಕಾದರೆ ಅವರಿಗೆ ಪರಿಹಾರ ಕೊಡುವುದು ಅತ್ಯಾವಶ್ಯಕ. ಅವರಿಗೆ ಪರಿಹಾರವನ್ನು ಕೊಡುವ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ತೀರ್ಪಾನ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೆ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲವೇ ಸ್ವಾಮಿ ?

ಶ್ರೀ ಎಸ್. ಆರ್. ಕಂಠಿ.—ಸ್ವಾಮಿ, ಅಧ್ಯಕ್ಷರಿಗೇ ಪ್ರಶ್ನೆ ಹಾಕುವುದಕ್ಕೆ ಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಅವರು ಇದರ ಬಗ್ಗೆ ಕ್ರಮ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೆ ತಮಗೆ ವಿನಂತಿ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು.

ಶ್ರೀ ಎಂ. ನಾಗಪ್ಪ.—ಹೈದರಾಬಾದ್ ಕರ್ನಾಟಕ ಮತ್ತು ಬೊಂಬಾಯಿ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಸಾಕ್ಷಿಗಳ ಹೇಳಿಕೆಯನ್ನು ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಬರೆದುಕೊಳ್ಳುವ ಪದ್ಧತಿ ನಾರ್ಯರು ವರ್ಷಗಳಿಂದ ನಡೆಯುತ್ತ ಬಂದಿತ್ತು. ಅದನ್ನು ಈಗ ಇಂಗ್ಲಿಷಿನಲ್ಲಿಯೇ ರಿಕಾರ್ಡ್ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಹೈಕೋರ್ಟ್ ನವರು ಒಂದು ನೋಟೀಫಿಕೇಷನ್ ತೆಗೆದುಮೇಲೆ ಅದಕ್ಕೆ ಸರ್ಕಾರ ಕಣಕರೆನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿದೆ. ಈ ಕೋರ್ಟ್‌ಗಳಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ವ್ಯವಹಾರ ಆಗಬಾರದು ಎನ್ನುವುದು ಸರ್ಕಾರದ ನೀತಿಯೇ ಸ್ವಾಮಿ !

ಶ್ರೀ ಎಸ್. ಆರ್. ಕಂಠಿ.—ಕನ್ನಡ ಮತ್ತು ಇಂಗ್ಲಿಷಿನಲ್ಲಿ ಎರಡು ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಬರೆದು ಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಇಂಗ್ಲಿಷಿನಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪ ಮತ್ತು ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪ ಹೀಗೆ ಬರೆದುಕೊಂಡರೆ ಡೂಪ್ಲಿ ಕೇಷನ್ ಆಫ್ ವರ್ಕ್ ಆಗುತ್ತದೆ, ಹೆಚ್ಚು ಕೆಲಸವಾಗುತ್ತದೆ, ಅದಕ್ಕೋಸ್ಕರ ಇಂಗ್ಲಿಷಿನಲ್ಲಿಯೇ ಮಾತೋಣ ಎಂದು ಹೈಕೋರ್ಟ್‌ನವರು ತೀರ್ಮಾನ ತೆಗೆದುಕೊಂಡರು. ಅದಕ್ಕೆ ಸರ್ಕಾರದವರು, ಅವರು ನಡೆಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗತಕ್ಕ ವಿಚಾರ ಎಂದು ಅದನ್ನು ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ.

ಶ್ರೀ ಎಸ್. ಆರ್. ಬೊಮ್ಮಾಯಿ.—ಪರಿಶಿಷ್ಟದಲ್ಲಿ ಎರಡನೇ ಭಾಗಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ಹಾಗೆ ಕೇಳುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ಆಫೀಸುಗಳಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡ ಬರುವುದಿಲ್ಲ ಎಂದು ಕನ್ನಡ ತರಗತಿಗಳನ್ನು ತೆಗೆದಿದ್ದೀರಾ ? ನೂರಕ್ಕೆ ಎಷ್ಟು ಜನಗಳಿಗೆ ಕನ್ನಡ ಬರುವುದಿಲ್ಲ ?

ಶ್ರೀ ಎಸ್. ಆರ್. ಕಂಠಿ.—ಯಾರಿಗೆ ಬರುವುದಿಲ್ಲ ಅವರು ಕಲಿತುಕೊಳ್ಳಲು ಎಂದು ಮಾಡಿದೆ, ಬಹಳ ಸ್ವಲ್ಪ ಜನರಿಗೆ ಕನ್ನಡ ಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಬಹಳ ಜನರಿಗೆ ಬರುತ್ತದೆ.

ಶ್ರೀ ಎಸ್. ಎಸ್. ಅರಕೇರಿ.—ಕನ್ನಡವನ್ನು ಎಲ್ಲ ಕಡೆಯೂ ಜಾರಿಗೆ ತರಬೇಕೆಂದು ತೀರ್ಮಾನ ಮಾಡಿದ್ದರೂ ಅದರಲ್ಲಿ ಕಾಲವಿಳಂಬವಾಗುತ್ತಿರುವುದಕ್ಕೆ ಕಾರಣವೇನು ?

ಶ್ರೀ ಎಸ್. ಆರ್. ಕಂಠಿ.—ತಾಲ್ಲೂಕು ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡವನ್ನು ಆಡಳಿತ ಭಾಷೆ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಮಂತ್ರಿಮಂಡಲ ತೀರ್ಮಾನ ತೆಗೆದುಕೊಂಡಿದೆ. ಅದನ್ನು ಜಾರಿಯಲ್ಲಿ ತರುತ್ತೇವೆ.

ಶ್ರೀ ಪಾಟಾಳ್ ನಾಗರಾಜ್.—ಮಂತ್ರಿಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲವರಿಗೆ ಕನ್ನಡ ಬರುವುದಿಲ್ಲ ಎನ್ನುವುದು ತಮಗೆ ಗೊತ್ತಿದೆಯೇ ?

ಶ್ರೀ ಎಸ್. ಆರ್. ಕಂಠಿ.—ಕನ್ನಡ ಬರುವುದಿಲ್ಲ, ಬರುತ್ತದೆ ಎನ್ನುವುದನ್ನು ಮಾನ್ಯ ಸದಸ್ಯರು ಹೇಳಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ.

ಶ್ರೀ ಎಂ. ಎಸ್. ಕೃಷ್ಣನ್.—ಮಾಸ್ತಿ ವೆಂಕಟೇಶ ಅಯ್ಯಂಗಾರ್ ಅವರು ಕನ್ನಡ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲದೆ ಇದ್ದರೆ 'ಕ್ಯಾಟ್ ದಿ ಚೇರ್' ಎಂದು ಫೋಷನ್ ಕೊಟ್ಟಿರುವುದನ್ನು ಕಾರ್ಯರೂಪಕ್ಕೆ ತರುತ್ತೀರಾ ?

ಶ್ರೀ ಎಸ್. ಆರ್. ಕಂಠಿ.—ಅವರು ಹಾಗೆ ಹೇಳಿರುವುದು ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಪಾಠ ಹೇಳಿಕೊಡಲು ಆಗದೆ ಇದ್ದರೆ ಮನೆಗೆ ಹೋಗಿ ಎಂದು ಶಿಕ್ಷಕರಿಗೆ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಅವರು ಮಂತ್ರಿಗಳ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ಹಾಗೆ ಹೇಳಿಲ್ಲ.

QUESTIONS FOR ANSWERS ON THE DAY

(but not taken up)

Pick-up Across Shimsha River

151. Sri G. MADE GOWDA (Kirugavalu).—

Will the Minister for Public Works be pleased to state :—

(a) is it a fact the plan and estimate is ready for execution of a pick-up across Shimsha river near Iggalur, Channapatna Taluk;

(b) if so, what is the total cost of the project;

(c) when does Government take up the work ?